

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Київ

02 липня 2020 р.

№ 29-рк

Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

Про здійснення заходів,
спрямованих на усунення причин
виникнення порушень законодавства
про захист економічної конкуренції
та умов, що їм сприяють

Антимонопольний комітет України, розглянувши подання Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства від 30.06.2020 № 128-01/264-п,

ВСТАНОВИВ:

- (1) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон), з 1 липня 2019 року в Україні була запроваджена нова модель оптового ринку електричної енергії.
- (2) Згідно з частиною другою статті 3 Закону, функціонування ринку електричної енергії має здійснюватися, зокрема, на принципах:
 - (а) забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії;
 - (б) добросовісної конкуренції;
 - (в) рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії;
 - (г) недискримінаційного і прозорого доступу до системи передачі та систем розподілу;
 - (д) недискримінаційної участі в ринку електричної енергії;
 - (е) незалежного державного регулювання;
 - (ж) недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати.
- (3) Впровадження нової моделі ринку послабило державне регулювання, що мало забезпечити функціонування ринку на конкурентних засадах, встановити рівні умови для усіх учасників ринку та зробити цей ринок прозорим і відкритим.
- (4) Водночас сукупна частка п'яти суб'єктів господарювання – найбільших виробників на ринку електричної енергії становить понад 90 %, при цьому імпорт електроенергії в ОЕС України є незначним за обсягами.
- (5) Такий розподіл часток створює передумови для монополізації ринку електричної енергії та є підґрунтям для вчинення антиконкурентних узгоджених дій, у тому числі шляхом встановлення необґрунтовано завищених цін на електроенергію.
- (6) Крім того, відповідно до законодавства на оператора системи передачі покладаються також функції оператора ринку допоміжних послуг, диспетчерського управління ОЕС,

оператора балансуючого ринку, адміністратора комерційного обліку, адміністратора розрахунків.

- (7) Таким чином, «НЕК «Укренерго», який є суб'єктом природних монополій, також отримує повноваження органа адміністративно-господарського управління, контролю на окремих сегментах ринку електричної енергії, при цьому залишаючись учасником ринку електричної енергії.
- (8) Таке поєднання функцій і ролей створює підґрунтя для зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку. Може призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (9) До Комітету надходять численні звернення суб'єктів господарювання, асоціацій, об'єднань підприємств, народних депутатів України й органів державної влади щодо можливих маніпулятивних дій з боку окремих учасників ринку електричної енергії, які призводять до необґрунтованого падіння/росту цін на РДН та створюють загрозу дестабілізації функціонування Об'єднаної енергосистеми України. Це, в свою чергу, може призводити до створення несприятливих чи дискримінаційних умов діяльності окремим суб'єктам господарювання або групам суб'єктів господарювання порівняно з конкурентами.
- (10) Відповідно до листа Служби безпеки України від 05.06.2020 № 99/210 (вх. Комітету від 17.06.2020 № 3-01/419) починаючи з 01.03.2020 компаніями теплової електрогенерації (ТЕС та ТЕЦ) запроваджено механізм, який полягає в продажі підконтрольним постачальникам об'єму електричної енергії, що значно перевищує об'єми реальної генерації.
- (11) При цьому враховуючи систематичний профіцит електроенергії в ОЕС України та створення прогнозованих позитивних небалансів ДП «НАЕК «Енергоатом», оператор системи передачі (далі – ОСП) акцептує заявки ТЕС та ТЕЦ на розвантаження від загальної встановленої потужності, а не від диспетчерського графіку навантаження. Після отримання команди диспетчера на розвантаження ТЕС та ТЕЦ купують відповідні об'єми електричної енергії у ОСП за ціною РДН – 45 % з метою виконання договірних зобов'язань із підконтрольними постачальниками та подальшого перепродажу на РДН та отримання надприбутків.
- (12) Наслідком таких дій є штучне падіння ціни РДН та реалізація більшої частини обсягу електроенергії ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДП «Гарантований покупець» на балансуємому ринку за цінами, що є суттєво нижчим ніж на РДН¹.
- (13) За інформацією народного депутата України О. Кучеренка (лист від 01.06.2020 № 179д9/15-2020/62358 (вх. від 01.06.2020 № 1-01/105-дп) на ринку «на добу наперед» спостерігається ситуація, при якій ринок закривається за ціновою пропозицією Енергоатому або Гарантованого покупця. Попит на цьому ринку мав тенденцію до скорочення при профіциті зі сторони продавців електроенергії. Пропозиції виробників ТЕС та ТЕЦ майже не задовольнялись існуючим попитом на ринку «на добу наперед».
- (14) За інформацією ДП «Оператор ринку» (лист від 24.04.2020 № 01/17-1007, вх. від 24.04.2020 № 8-01/449-кі) заявки на продаж окремих учасників на ринку «на добу наперед» були з ціною нижче пропозицій будь-якої генерації та/або Гарантованого покупця.
- (15) На Гарантованого покупця та Енергоатом покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів (далі – ПСО), затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.05.2020 № 400).

¹ <https://www.gpее.com.ua/main/news?id=270>

- (16) Тому Гарантований покупець та Енергоатом прогнозовано подають заявки з вищою ціною і ринок «на добу наперед» закривається по такій вищій ціні.
- (17) Враховуючи технологічні особливості роботи атомних блоків, Енергоатом не може припинити виробництво електроенергії. За Правилами ринку в даному випадку генеруюча компанія ТЕС за командою НЕК «Укренерго» може не виробляти електроенергію, а її обов'язки з виробництва та поставки електроенергії буде замінено виробництвом Енергоатому.
- (18) За інформацією народного депутата України Л. Буймістер (лист від 24.06.2020 № (04-16) 0630, вх. від 26.06.2020 № 1-01/128-дп) виробники (ТЕС та/або ТЕЦ), за умови існування надлишкових фізичних обсягів на ринку електричної енергії з урахуванням можливості змінювати своє навантаження, гарантовано отримують команду на розвантаження на балансуєчому ринку від НЕК «Укренерго». Такі виробники фізично не вироблятимуть свій обсяг, а куплять його за ціною не менше від значення 55 % від ціни РДН, тобто з дисконтом, на балансуєчому ринку.
- (19) З початку травня 2020 року обсяг пропозиції учасників ринку «на добу наперед» з ціною заявки до 55 коп. за 1 кВт*г. становив 3 млн кВт*г. Впродовж травня, обсяг такої пропозиції зріс в 16 разів і 25 травня 2020 року обсяг з ціною заявки до 55 коп. за 1 кВт*г. становив 50 млн кВт*г. (лист від 01.06.2020 № 179д9/15-2020/62358, вх. від 01.06.2020 № 1-01/105-дп).
- (20) Згідно з інформацією народного депутата України А. Геруса (лист від 26.05.2020 б/н (вх. від 27.05.2020 № 1-01/102-дп) в останню декаду травня на ринку електроенергії відбувалися неринкові цінові коливання, які не відповідали динаміці споживання електроенергії, не відповідали загальним тенденціям зміни попиту та пропозиції електроенергії у країні. У період 25 – 26 травня відбувся обвал цін на біржовому сегменті ринку – ринку «на добу наперед». Так у вівторок, 26 травня, ціна базового навантаження склала 858 грн за МВт*год, що на 36 % нижче, аніж у вівторок, 16 травня. У понеділок, 25 травня, ціна склала 791 грн/МВт*год, що на 40 % нижче, аніж у понеділок, 15 травня.
- (21) Заявлений обсяг купівлі електроенергії впав до екстремально низького рівня – 58,4 – 58,6 МВт-год, що означає падіння на 26 % – 50 % у порівнянні із аналогічними днями минулого тижня.
- (22) Зазначена інформація підтверджується оператором ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку – ДП «Оператор ринку» (лист від 05.06.2020 № 01/17-1247, вх. Від 09.06.2020 № 8-01/596-кі).
- (23) Таким чином, зазначені дії окремих учасників ринку стають можливим через прогнозованість обсягів та рівня цін електричної енергії, які пропонуються на РДН ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДП «Гарантований покупець».
- (24) Передумовою зазначеної «прогнозованості» є недосконалий механізм ПСО. Про ризики виникнення негативних наслідків для конкуренції через недосконалий механізм ПСО Комітет повідомляв НКРЕКП та Міністерство енергетики України у рекомендаціях від 25.10.2019 № 59-рк, а також у листах до Міненерго, зокрема, від 13.05.2020 № 128-29/01-6989 та 15.05.2020 № 128-29/01-7109.
- (25) Відповідно до частини третьої статті 62 Закону пропозиції щодо обсягів та умов покладення спеціальних обов'язків готуються Регулятором з урахуванням вимог цієї статті та подаються до Кабінету Міністрів України після проведення консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.
- (26) При цьому, спеціальні обов'язки, мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та мати тимчасовий характер. Обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають бути необхідними та пропорційними до мети задоволення правомірного

загальносупільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку електричної енергії.

- (27) За інформацією Громадської спілки «Енергетичний союз» (лист від 05.06.2020 № 11, вх. від 18.06.2020 № 8-01/7779) поглиблене вивчення суті порушеного питання «маніпуляції» криється у недосконалих механізмах балансуєного ринку, які обрані для України за моделлю Австрії, де відсутні генеруючі потужності, що на погляд спілки, спотворює вітчизняний балансуєний ринок і надає некоректні економічні сигнали для усіх учасників ринку електроенергії України, що обумовлене відмінністю принципів фізичної та технічної роботи енергосистеми від принципів комерційних операцій торгового ринку.
- (28) На балансуєному ринку відбуваються операції виробників електроенергії, які отримують від ОСП диспетчерські команди на розвантаження непрацюючих «холодних» блоків, без будь-яких виробничих витрат отримують прибутки та уникають відповідальності за створені ними небаланси.
- (29) За інформацією народного депутата України О. Кучеренка (лист від 04.06.2020 № 179д9/7-2020/66591, вх. від 04.06.2020 № 1-01/107-дп) значне зростання обсягу заявок на продаж на РДН за демпінговими цінами відбулося з 9 травня 2020 року, що саме співпадає з початком постачання близько 2000 МВт електричної енергії окремим виробником за двосторонніми договорами (1999 МВт – поза пікове навантаження, 1997 МВт – пікове навантаження). Перепродаж таких обсягів електричної енергії на ринку «на добу наперед» може бути частиною схеми маніпуляцій та неконкурентної поведінки, які призвели до отримання у неконкурентний спосіб доходів на користь такого виробника та пов'язаних з ним постачальників/трейдерів на балансуєному ринку, шляхом заподіяння збитків державним підприємствам Енергоатом та Гарантований покупець, а також виробникам електричної енергії з відновлювальних джерел енергії.
- (30) За даними квітня 2020 року середня різниця цін балансуєного ринку на розвантаження та ціною ринку «на добу наперед» складала 528,99 грн/МВт*год.
- (31) Комітетом проаналізовано ціни на РДН і фактичні ціни небалансів та встановлено, що протягом березня – травня 2020 року в окремі години доби спостерігалася значна, нічим необґрунтована різниця цін між РДН та балансуєним ринком.
- (32) Так, наприклад, у квітні 2020 в ОЕС України різниця цін в окремі дні протягом двох годин підряд складала понад 1500 грн/МВт*год:

Дата	Час	Ціна РДН, грн/МВт*год	Ціна БР*, грн/МВт*год	РДН-БР, грн/МВт*год
07.04.2020	09:00 - 10:00	894	2355,44	-1461,44
07.04.2020	10:00 - 11:00	894	491,7	402,3
12.04.2020	08:00 - 09:00	697	2001,22	-1304,22
12.04.2020	09:00 - 10:00	572,76	315,02	257,74

* - фактичні ціни небалансів²

- (33) Така різниця цін спотворює функцію балансуєного ринку електричної енергії, метою якого, відповідно до Закону, є забезпечення достатніх обсягів електричної потужності та енергії, необхідних для балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії, врегулювання системних обмежень в об'єднаній енергетичній системі України, а також фінансового врегулювання небалансів електричної енергії.

² <https://ua.energy/novyj-rynok-e-e/rezultaty-balansuyuchogo-rynku-2/#1590479495816-2c212666-d2fa>

- (34) При цьому відповідно до пункту 4.15.2 Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 (у редакції постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1168) цільова функція балансуючого ринку полягає у мінімізації вартості покриття небалансу електричної енергії системи, використовуючи подані ППБ пропозиції на балансууючу електричну енергію на завантаження та на розвантаження.
- (35) Крім того, балансуючий ринок, за європейською практикою, повинен бути «штрафним» ринком, а не допускати арбітраж між ринками «на добу наперед», внутрішньодобовим та балансуючим ринками, тобто допускати купівлю електричної енергії на ринку, де її ціна низька, і одночасний продаж її на іншому ринку за вищою ціною.
- (36) За інформацією Громадської спілки «Енергетичний союз» (лист від 05.06.2020 № 11, вх. від 18.06.2020 № 8-01/7779) до цього часу ОСП не забезпечено функціонування єдиної централізованої диспетчерської системи оперативно-технологічного управління, яка досі частково здійснюється на базі окремих Електроенергетичних систем НЕК «Укренерго», а Система управління ринком (MMS) не підтримує всього необхідного функціоналу для її управління.
- (37) Зокрема про періодичні збої у роботі MMS, в тому числі в частині здійснення розрахунків та необхідності перерахунків на балансууючому ринку свідчить Акт перевірки НЕК «Укренерго» з боку НКРЕКП³, з чого є очевидним, що частина диспетчерських команд фіксується у ручному режимі, а не у програмному комплексі, оскільки є необхідність у «звірці» таких команд, а канали зв'язку для передачі даних є недостатньо надійними та такими, що не забезпечують своєчасної та повної передачі необхідної інформації, внаслідок чого у ОСП почастишали випадки некоректного розрахунку цін небалансів.
- (38) Частиною шостою статті 44 Закону зазначено, що усі оперативні команди і розпорядження ОСП підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами господарювання, об'єкти електроенергетики яких підключені до ОЕС України.
- (39) За інформацією Громадської спілки «Енергетичний союз» (лист від 05.06.2020 № 11, вх. від 18.06.2020 № 8-01/7779) практично щоденне застосування команд на завантаження ГАЕС у пікові години навантаження доби свідчить не лише про зниження загального попиту на електроенергію у системі, але і про систематичне невиконання команд на розвантаження блоків теплової генерації та ВДЕ, що призводить до необґрунтованих цін балансуючого ринку, які позначаються на розрахунках з кінцевим споживачем – в рахунках постачальника, як складова ціни постачання електроенергії як товару. Відповідно до Правил ринку у таких випадках ОСП має застосовувати до таких учасників плату за невідповідність – платежі за надання недостовірних даних у межах різних процесів на ринку або поведінку, що може вплинути на нормальну роботу ринку та/або об'єднаної енергетичної системи України. Наразі встановлення даного платежу досі не реалізовано в MMS, що позбавляє ОСП важливого інструменту покарання за порушення учасниками ринку.
- (40) Окреме занепокоєння учасників ринку викликає зростання неплатежів на ринку електроенергії. В тому числі, затримка у розрахунках з постачальниками послуг балансування (ППБ) за балансууючу електроенергію та з сторонами, відповідальними за баланс (СВБ) за електроенергію з метою врегулювання небалансів, зараз сягає майже три календарних місяці, що може негативно впливати на конкурентоспроможність окремих учасників ринку та призвести до спотворення конкуренції на ринку в цілому.
- (41) При цьому, інформація про стан та динаміку розрахунків учасниками ринку ОСП регулярно не оприлюднюється, що викликає питання щодо можливого використання коштів на балансууючому ринку як джерела погашення дефіциту обігових коштів НЕК «Укренерго».

³ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Catalog8/akty_elektro/2020/18.02.2020/Akt-Ukrenergo_18.02.2020-61.pdf

- (42) Зазначене підтверджується постановою НКРЕКП від 25.03.2020 № 729 «Про накладення штрафу на НЕК «Укренерго» за порушення Ліцензійних умов з передачі електричної енергії та здійснення заходів державного регулювання», згідно з якою, серед іншого, зобов'язано НЕК «Укренерго» не допускати надалі порушення обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку, яким передбачено проведення розрахунків зі стороною, відповідальною за баланс, протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка⁴.
- (43) Зазначене накладається на суттєве скорочення попиту на електричну енергію, спричиненого зменшенням обсягу промислового виробництва⁵.
- (44) За інформацією Служби безпеки України (лист від 05.06.2020 №99/210, вх. Комітету від 17.06.2020 № 3-01/419), вирішальний вплив на ринок та маніпуляції з боку окремих його учасників тягнуть за собою:
- (а) значне економічно необґрунтоване зниження оптових цін,
 - (б) неможливість ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДП «Гарантований покупець» реалізувати електроенергію за реальною ринковою вартістю,
 - (в) створює передумови до безпідставного зростання тарифу ПрАТ «НЕК Укренерго» та подальшого нарощування боргових зобов'язань між суб'єктами господарювання,
 - (г) можуть призвести до дестабілізації роботи ОЕС України та значних фінансових втрат державного бюджету.
- (45) За інформацією учасників ринку, в діях яких ДП «Оператор ринку» виявив ознаки маніпулювання ринком, всі вони діяли в межах Правил ринку та нормативно-правових актів НКРЕКП (лист ДП «Оператор ринку» від 22.06.2020 № 01/17-1351 (вх. від 23.06.2020 № 8-01/645-кі).
- (46) Водночас відповідно до пункту 1.4 Правил поведінки на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку, що є додатком 7 до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 308 (далі – Правила поведінки на РДН та ВДР), маніпулювання ринком – подання будь-якої заявки на торги РДН або ВДР, що:
- (а) дає або може давати неправдиві чи такі, що вводять в оману, сигнали щодо пропозиції, попиту або ціни продукту, якого така заявка стосується;
 - (б) встановлює або є спробою встановити особами учасника або учасниками РДН/ВДР, які діють узгоджено, ціну одного або кількох продуктів на штучному рівні, якщо учасник, який подав заявку на торги, не довів, що підстави для цього є законними та що така заявка відповідає прийнятій ринковій практиці на відповідних оптових ринках електричної енергії.
- (47) Згідно з пунктом 1.2 Правил поведінки на РДН та ВДР контроль за дотриманням цих Правил здійснює Регулятор відповідно до повноважень, передбачених законами України.
- (48) Відповідно до пункту 10 статті 6 Закону, на НКРЕКП покладено обов'язки, зокрема, здійснення моніторингу:
- (а) функціонування ринку електричної енергії та його сегментів;
 - (б) рівня та ефективності відкриття ринку електричної енергії, прозорості та конкуренції на ринку електричної енергії (у тому числі цін за двосторонніми договорами та цін на організованих сегментах ринку), а також будь-яких практик, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електричної енергії.

⁴ <http://www.nerc.gov.ua/?id=50510>

⁵ <https://iclub.energy/blog/tpost/8pfhbdprst-vpliv-covid-19-na-energetichnii-sektor-u>

- (49) Відповідно до частини третьої статті 6 Закону до повноважень Регулятора на ринку електричної енергії належать визначення необхідності та вимог щодо проведення обов'язкового аудиту роботи ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, балансуючого ринку, ринку допоміжних послуг, а також розрахунків на цих ринках; забезпечення дотримання оператором системи передачі та операторами систем розподілу, а також іншими учасниками ринку (крім споживачів) їхніх зобов'язань за цим Законом.
- (50) Крім цього, згідно з пунктом 13 статті 6 Закону, до повноважень НКРЕКП належить повідомлення Антимонопольного комітету України про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях учасників ринку електричної енергії.
- (51) Отже, за результатами здійснення моніторингу, НКРЕКП має надавати Комітету інформацію про виявлені ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електричної енергії, а також інформацію щодо будь-яких практик, виявлених у ході проведення моніторингу ринку, які призводять до спотворення або обмеження конкуренції на цьому ринку.
- (52) Станом на 01.07.2020 Регулятором оприлюднено результати моніторингу оптового ринку електричної енергії у III кварталі 2019 року⁶.
- (53) Разом з тим НКРЕКП зазначає, що тривалість оприлюднення результатів моніторингу ринку електричної енергії, зокрема, функціонування оптового ринку електричної енергії, викликана кількома об'єктивними причинами:
- (а) системними помилками під час заповнення форм звітності ліцензіатами НКРЕКП;
 - (б) постійним процесом коригування даних та інформації, яка подається ліцензіатами;
 - (в) часовим лагом, протягом якого можна здійснювати коригування. Так, відповідно до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307, ОСП обчислює обсяги врегулювання за період у 3 останні календарні місяці не пізніше 10 календарного дня місяця, наступного за останнім місяцем, для якого здійснюється розрахунок такого врегулювання;
 - (г) внесенням змін до нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії;
 - (д) відсутністю на даному етапі у НКРЕКП відповідного програмного забезпечення для автоматизації подачі, обробки та аналізу звітності, що подається відповідно до постанови НКРЕКП № 450 ліцензіатами, кількість яких наразі складає понад 1500.
- (54) Комітет наголошує, що протягом року з моменту запровадження нової моделі ринку електричної енергії від НКРЕКП не надходило заяв про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринках електричної енергії.
- (55) Відповідно до статті 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняються дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), що полягають у схиленні суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, створенні умов для вчинення таких порушень чи їх легітимації.
- (56) Отже, бездіяльність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, що полягає у:

⁶ <http://www.nerc.gov.ua/?news=10250>

- (а) неподанні Кабінету Міністрів України пропозиції щодо обсягів та умов покладення прозорих, недискримінаційних та таких, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку електричної енергії спеціальних обов'язків;
- (б) неналежному проведенню та несвоєчасному оприлюдненню результатів моніторингу функціонування ринку електричної енергії та його сегментів;
- (в) неналежному забезпеченні оператором системи передачі роботи балансуючого ринку, в тому числі стану розрахунків на балансуєчому ринку

містить ознаки порушення, передбаченого статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності органів влади, що полягають у створенні умов для вчинення суб'єктами господарювання, органами адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи) порушень законодавства про захист економічної конкуренції чи їх легітимації.

Враховуючи викладене, з метою усунення причин виникнення порушення та умов, що йому сприяють, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (03057 м. Київ, вул. Смоленська, 19) такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. В установленому порядку розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо обсягів та умов покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії у такий спосіб, який би унеможливив спотворення конкуренції на ринку «на добу наперед», створення штучних небалансів ДП НАЕК «Енергоатом» та ДП «Гарантований покупець» та усунув умови для недобросовісної конкуренції виробників електричної енергії та грейдерів ринку.

2. Забезпечити своєчасне оприлюднення результатів моніторингу:

- функціонування ринку електричної енергії та його сегментів,
- прозорості та конкуренції на ринку електричної енергії, у тому числі цін за двосторонніми договорами та цін на організованих сегментах ринку, а також будь яких практик, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електричної енергії
- застосування положень договорів, що обмежують конкуренцію на ринку електричної енергії.

3. За результатами моніторингу функціонування балансуєчого ринку електричної енергії протягом 2019 року – I півріччя 2020 року повідомити Антимонопольний комітет України про виявлені можливі ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях Оператора системи передачі щодо:

3.1. Формування та надання диспетчерських команд, що призводили чи могли призводити до створення штучного дефіциту на балансуєчому ринку в окремі періоди доби та/або необґрунтованого зростання цін на балансуєчу електроенергію;

3.2. Порушення зобов'язань щодо строків оплати за куплену/продану електроенергію на балансуєчому ринку, що могло призводити до створення несприятливих, дискримінаційних умов діяльності на ринку;

3.3. Невиконання цільової функції балансуєчого ринку щодо мінімізації вартості покриття небалансу електричної енергії системи, використовуючи подані постачальниками послуг балансування пропозиції та балансуєчу електроенергію на завантаження та на розвантаження, що могло призводити до спотворення конкуренції між постачальниками послуг балансування та штучного зростання вартості електроенергії для споживачів;

3.4. Надання диспетчерських команд активувати балансуєчу електричну енергію на завантаження та/або на розвантаження з недотриманням умов Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКУП від 14 березня 2018 року № 307, зі змінами, що могло призводити до надання окремим генеруючим компаніям пільг, переваг відносно інших учасників ринку, або створювати умови для недобросовісної конкуренції на балансуєчому ринку або інших сегментах ринку електричної енергії;

3.5. інших дій, що можуть свідчити про наявність ознак усунення, обмеження, спотворення конкуренції на ринку електричної енергії та/ або його сегментах

Рекомендації Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами та особами, яким вони надані.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Згідно з частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у 15-денний строк з дня їх отримання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ